

METODOLOŠKO UPUTSTVO

**OTKUP POLJOPRIVREDNIH PROIZVODA
OD INDIVIDUALNIH PROIZVOĐAČA**

Sadržaj

METODOLOŠKI OPIS ISTRAŽIVANJA.....	3
Cilj i sadržaj statističkog istraživanja.....	3
Izveštajne jedinice	3
Obuhvat istraživanja	4
Metod, vrijeme i izvori za prikupljanje podataka	4
Obaveza zaštite individualnih podataka	4
Definicije.....	5
Nivo reprezentativnosti	5
Usaglašenost sa međunarodnim preporukama, standardima i praksom	6
ORGANIZACIJA ISTRAŽIVANJA	6
Organ za sprovođenje istraživanja	6
Obaveznost davanja podataka	6
Rokovnik osnovnih faza istraživanja	6
INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA	7
Upitnik i uputstvo za popunjavanje upitnika.....	7
Spisak publikacija u kojima se objavljuju metodologija i rezultati istraživanja	7

METODOLOŠKI OPIS ISTRAŽIVANJA

Mjesečni izvještaj o otkupu poljoprivrednih proizvoda od individualnih proizvođača
PO-TRG/31

PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za organizaciju i sprovođenje istraživanja u oblasti agromonetarne statistike je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore", br. 18/12 od 30.03.2012).

METODOLOŠKE OSNOVE

Cilj i sadržaj statističkog istraživanja

Cilj istraživanja je da se obezbijede podaci o otkupu poljoprivrednih proizvoda od individualnih proizvođača, prema teritoriji na kojoj je otkup izvršen, izraženom u količini i vrijednosti. U tu svrhu ovim istraživanjem prikupljaju se sledeći podaci za poljoprivredne proizvode, odnosno grupu proizvoda: količina poljoprivrednih proizvoda otkupljenih u toku izvještajnog mjeseca, vrijednost poljoprivrednih proizvoda otkupljenih u toku izvještajnog mjeseca, prosječna vrijednost po jedinici mjere poljoprivrednih proizvoda otkupljenih u toku izvještajnog mjeseca.

Dobijeni rezultati se koriste: za obračun i analizu kretanja cijena proizvođača poljoprivrednih proizvoda, za prikazivanje obima i strukture robne proizvodnje u poljoprivredi, za analizu koja se odnose na proizvodnju, promet i potrošnju poljoprivrednih proizvoda poljoprivrednih gazdinstava.

Podatke koriste institucije koje proučavaju ekonomski položaj poljoprivrede, organizuju tržišta i kretanje cijena poljoprivrednih proizvoda.

Izvještajne jedinice

Izvještajne jedinice za istraživanje o otkupu poljoprivrednih proizvoda su:

- privredna društva;
- zemljoradničke zadruge;
- preduzetnici;
- poslovne jedinice (otkupne stanice) poljoprivrednih, industrijskih i drugih poslovnih subjekata, koje vrše otkup poljoprivrednih proizvoda neposredno od individualnih proizvođača;
- ostale organizacije koje se otkupom poljoprivrednih proizvoda bave kao sporednom djelatnošću.

Obuhvat istraživanja

Istraživanjem su obuhvaćeni svi najveći poslovni subjekti, zemljoradničke zadruge i preduzetnici, kao i poslovne jedinice (otkupne stanice) koje obavljaju otkup poljoprivrednih proizvoda neposredno od individualnih proizvođača u cilju prodaje ili prerade otkupljenih proizvoda.

Kriterijum za obuhvat pravnih lica je broj radnika (od 2 i više zaposlena radnika). Napominjemo da zbog kriterijuma za obuhvat dobijeni podaci ne predstavljaju ukupan otkup na teritoriji Crne Gore.

Ovim istraživanjem se ne obuhvataju direktne nabavke velikim potrošačima (bolnice, internati, škole, itd.), kao i robni promet koji se obavlja neposredno između individualnih proizvođača i promet stoke na stočnim pijacama.

Adresar izvještajnih jedinica za ovo istraživanje formira se na osnovu:

- statističkog biznis registra (registar privrednih društava i preduzetnika),
- drugih administrativnih izvora (Privredna komora Crne Gore)

Obrazac PO-TRG31 obuhvata 148 važnih proizvoda.

Metod, vrijeme i izvori za prikupljanje podataka

Istraživanje se sprovodi izvještajnim (poštanskim) metodom. Svaka izvještajna jedinica na obrazcu PO- TRG/31, na osnovu raspoložive dokumentacije, upisuje količine, vrijednost i obračunatu prosječnu vrijednost po jedinici mjere otkupljenih proizvoda. Izvještajne jedinice koje vrše otkup poljoprivrednih proizvoda na području više opština popunjavaju onoliko upitnika koliko je bilo različitih opština na kojima je vršen otkup. Istraživanje se sprovodi u mjesečnoj periodici. Izvještajne jedinice imaju obavezu da do 3. u mjesecu dostave upitnike, sa podacima za prethodni mjesec. Izvor za sastavljanje izvještaja su knjigovodstvena i druga dokumentacija kojom raspoložu izvještajne jedinice koje sastavljaju izvještaj.

Obaveza zaštite individualnih podataka

Tajnost podataka je zagarantovana. Rezultati dobijeni istraživanjima koriste se isključivo u statističke svrhe i objavljuju se u agregiranom - zbirnom obliku.

Definicije

Po otkupm poljoprivrednih proizvoda od gazdinstava podrazumijeva se kupovina poljoprivrednih proizvoda neposredno od individualnih proizvođača koju vrše poljoprivredne i druge organizacije u cilju prodaje, dorade ili prerade.

Obuhvaćeni su sljedeći **vidovi otkupa**:

- slobodan otkup – kupovina poljoprivrednih proizvoda iz samostalne proizvodnje individualnih proizvođača, ostvarene na osnovu slobodne ponude i tražnje;
- naplatu usluga u poljoprivrednim uslugama koje poljoprivredne i druge organizacije dobijaju od individualnih proizvođača kao preračunatu vrijednost za izvršene usluge: oranje, sjetva, berba, vršidba, meljava, zamjena žita za brašno i drugo, ili za isporučena sredstva za proizvodnju;
- ugovoreni otkup – preuzimanje poljoprivrednih proizvoda od individualnih proizvođača na osnovu ugovora sa otkupnim i drugim organizacijama o preuzimanju i isporuci određenih proizvoda (žito, industrijsko bilje, stoka, mlijeko i drugi proizvodi);
- otkup iz organizovane proizvodnje – preuzimanje poljoprivrednih proizvoda koji potiču iz ugovorom regulisane proizvodne saradnje individualnih proizvođača sa poljoprivrednim i drugim organizacijama (kooperacija), i preuzimanje poljoprivrednih proizvoda od udruženih zemljoradnika.

Pod vrijednošću otkupa poljoprivrednih proizvoda od individualnih proizvođača podrazumijeva se vrijednost otkupljenih proizvoda, obračunatih prema cijenama po kojima su otkupne organizacije plaćale preuzete proizvode.

U vrijednost otkupa uključen je isplaćeni avans za preuzete proizvode. Iz vrijednosti otkupa isključeni su troškovi otkupnih organizacija oko preuzimanja, prevoza do magacina, čuvanja i uskladištenja otkupljenih proizvoda. Vrijednost otkupa ne sadrži PDV nadoknadu, kao i premije koje individualni proizvođač dobija na ime ispučenih količina određenih proizvoda.

Vrijednost se iskazuje u EUR, bez decimala.

Prosječne otkupne cijene poljoprivrednih cijena izračunate su na osnovu podataka o količinama i vrijednosti poljoprivrednih proizvoda, otkupljenih od individualnih proizvođača. Iz prosječnih otkupnih cijena isključeni su transportni i ostali troškovi koji nastaju u prometu poljoprivrednih proizvoda, kao i rabat i ostale povlastice koje proizvođači odobravaju kupcima.

Nivo reprezentativnosti

Dobijeni rezultati su reprezentativni na nivou države.

Usaglašenost sa međunarodnim preporukama, standardima i praksom

Definicija osnovnih varijabli, metodologija obračuna rezultata i sadržina upitnika je usklađena sa Priručnikom statistike poljoprivrednih cijena (*Handbook for EU Agricultural Price Statistics, 2008*).

ORGANIZACIJA ISTRAŽIVANJA

Organ za sprovođenje istraživanja

U pripremama i sprovođenju istraživanja učestvuju Zavod za statistiku- Sektor statistike poljoprivrede, šumarstva i životne sredine i sva područna odeljenja.

Zavod za statistiku, odnosno Sektor statistike poljoprivrede, šumarstva i životne sredine izrađuje metodologiju i instrumente za sprovođenje istraživanja, sastavlja uputstva za organizaciju i sprovođenje istraživanja, štampa obrazce, uputstva i druge materijale neophodne za sprovođenje istraživanja, dostavlja obrasce izvještajnim jedinicama preko područnih odeljenja, vrši kontrolu obuhvata, kontrolu tačnosti i potpunosti podataka u izvještaju, vrši logičku i računsku kontrolu izvještaja, unos, obrađuje podatke i objavljuje rezultate istraživanja.

Područna odeljenja Zavoda za statistiku ažuriraju adresare, dostavljaju upitnike izvještajnim jedinicama, pružaju pomoć izvještajnim jedinicama kod sastavljanja izvještaja, prikupljaju izvještaje, kontrolišu potpunost obuhvata izvještajnih jedinica, potpunost i ispravnost podataka u izvještaju.

Obaveznost davanja podataka

Obaveza davanja podataka temelji se na članu 36, a kaznene odredbe za odbijanje davanja ili davanje nepotpunih i netačnih podataka na član 66 Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike ("Sl. list Crne Gore", br. 18/12 od 30.03.2012).

Rokovnik osnovnih faza istraživanja

- Rok da izvještajna jedinica dostavi popunjen upitnik TRG-31 nadležnom statističkom organu je 03. u mjesecu za prethodni mjesec.
- Statistička područna odeljenja do 20. u mjesecu dostavljaju logički i računski kontrolisan statistički materijal, za prethodni mjesec, Sektoru statistike poljoprivrede, šumarstva i životne sredine.
- Rok za izradu prvih rezultata je 25. u mjesecu za prethodni mjesec.

INSTRUMENTI ISTRAŽIVANJA

Upitnik i uputstvo za popunjavanje upitnika

Pri sprovođenju mjesečnog istraživanja o otkupu poljoprivrednih proizvoda od individualnih proizvođača koristi se obrazac Mjesečni izvještaj o otkupu poljoprivrednih od individualnih proizvođača.

Obrazac sa uputstvom za popunjavanje se nalazi na web sajtu Zavoda za statistiku www.monstat.org

Spisak publikacija u kojima se objavljuju metodologija i rezultati istraživanja

- Saopštenje – Otkup i realizacija proizvoda poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u Crnoj Gori
- Mjesečni statistički pregled
- Statistički godišnjak Crne Gore

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)

81000 Podgorica, IV Proleterske br. 2,

telefon (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodološko uputstvo pripremila:

Nataša VOJINOVIĆ

Tel. +382-20-231 004

contact@monstat.org

Tehnička urednica: Radmila Šišević